

فرهنگ و دانش و ادب و هنر برای جوانان

علی رضا مختارپور

شناخت دانشوران ایران و اسلام

گامی در راه صیانت از هویت ملی و دینی جوانان

• اشاره

انقلاب بزرگ ایران، با تکیه بر آگاهی، بیداری، مشارکت خودجوش مردم و مسئولان نظام، مرحله دیگری از حیات پربرکت خویش را آغاز نموده است. ۱۴ قرن همراهی تاریخی ایران و اسلام و بروز پرشکوه‌ترین انقلاب قرن بیستم، فرهنگ و تمدنی غنی و ارزشمند را در این سرزمین رقم زده و دانشمندان، مصلحان و نوابغ برجسته‌ای را به جهانیان عرضه داشته است. ملت آزاده و سرافراز ایران قرنهای متوالی و به رغم مشکلات طبیعی، حوادث تاریخی و جنگهای ویرانگر توانسته به حیات فرهنگی و اجتماعی خود با سرافرازی ادامه دهد و میراث گرانبهایی از خود در زمینه‌های علم، حکمت و فلسفه، هنر، ادب و عرفان برجای گذارد و به عنوان الگوی بسیاری از جهانیان سرمنشأ تحولات و اصلاحات و همچنین پایه ریز جنبشهای آرمانگرایانه و آزادی خواهانه و استقلال طلبانه قرار گیرد.

سازمان ملی جوانان با هدف ارتقای نگرش نسل امروز نسبت به میراث گرانبهای گذشتگان و برای نیل به برقراری ارتباط بین نسل‌ها از دو سال قبل پشتیبانی از بررسی و مطالعه آثار و دست نوشته‌ها و گنجینه‌های غنی علمی، فرهنگی، تاریخی، دینی و ادبی ایران را در دستور کار خود قرار داده و مجموعه حاضر با عنوان کارنامه دانشوران ایران و اسلام در ۵۰ جلد حاصل کوشش محققانه اساتیدی است که عمری را در راه رشد و اعتلای فرهنگ ایران سپری کرده‌اند، و اکنون در دسترس جوانان عزیز قرار گرفته است.

مطالعه آثار و دست‌نوشته‌های به‌جای مانده (میراث مکتوب) از اندیشمندان، نوایغ و مشاهیر مسلمان و ایرانی برای عموم مردم خصوصاً نسل آینده ساز، جوانان فرهیخته و فرهنگ‌دوست امروز ایران، ضروری است. زیرا بررسی آثار علمی، ادبی، فکری و تاریخی اندیشمندان میهن اسلامی موجب می‌شود تا آنان بدانند نیاکانشان از چه پیشینه تمدنی درخشانی برخوردار بوده و چگونه می‌اندیشیدند. چگونه می‌زیستند و چگونه می‌توانستند تمام فرهنگها بویژه تمدن دنیای غرب را - چنان که بزرگان آنها بارها اعتراف کرده‌اند- طی قرون پنجم تا نهم هجری مدیون خود سازند و در علوم و فنون مختلف اعم از طب، ریاضی، فیزیک، معماری و ادبیات پیشتاز همگان باشند. این گذشته تابناک و غرورآفرین در آینه کتیبه‌های سنگی و سفالینه‌ها و آثار منقوش بر لوحه‌ها و اسناد و نسخه‌های خطی نمایان و آشکار است. لیکن به رغم تلاشهای گسترده‌ای که برای معرفی این آثار شده، باید اذعان نمود که میراث گرانبها از دسترس و اطلاع نسل جوان امروز به دور مانده به طوری که بسیاری از جوانان این مرز و بوم حتی اسامی برخی اندیشمندان شهیر هم وطن خود را که منشأ تحول دانش بشری بوده‌اند، نشنیده‌اند و آثار و کتابهای آنان را نمی‌شناسند.

خوشبختانه در عصر نظام شکوهمند اسلامی فرصتی پدید آمده است تا برای بازیابی هویت فرهنگی و احیای تمدن پرشکوه اسلامی و ملی تلاشهایی از سوی همه فرهنگ‌دوستان و فرهیختگان کشور صورت پذیرد. بی‌شک مهمترین هدف همه دست‌اندرکاران، هویت‌دار کردن نسل امروز و ایجاد ارتباط بین نسلها، بویژه با گذشته درخشان کشور است.

سازمان ملی جوانان به عنوان دستگاه سیاستگذار در امور جوانان از این حرکت فرهنگی غافل نمانده و درصدد برآمده است تا با همکاری و مشارکت «مؤسسه فرهنگی اهل قلم» زمینه تلخیص، بازنویسی و تدوین و انتشار مجموعه‌ای از مهمترین و شاخصترین آثار کهن تأثیر گذار بر فرهنگ و تمدن ایران و جهان را برای جوانان علاقه‌مند فراهم نماید.

این حرکت با مطالعه، بررسی و بازبینی صدها اثر برجسته از متون ادبی، تاریخی، علمی، عرفانی، اخلاقی و دینی شروع گردید و ۳۰۰ جلد در بین متون مختلف انتخاب و غربال گردید. کوشش شد تا تلخیص آنها و تلاش برای دست‌یافتن به زبان تأثیر گذار امروزی به برداشت سطحی آنها نینجامد. باید اذعان نمود حجم متون، سبک نگارش، فضا و حال و هوای احساس و اندیشه و زبان نوایغ گذشته اکثراً به نحوی است که موجب اشکال در فهم و کاهش سطح کثش و علاقه جوانان و، در نتیجه، بی‌بهره ماندن آنان از درخشش و طنین شایسته و بایسته این آثار می‌گردد. هر چند، خوشبختانه، تلاشهای قابل ستایشی از سوی فرهیختگان، ادیبان و شاعران کشور برای بازگرداندن و آسان کردن فهم این گستره پرتنوع و پر دامنه متون اسلامی و ایرانی صورت گرفته است لیکن تا دستیابی به هدف مطلوب هنوز راهی طولانی در پیش است و براین باوریم که می‌توان با بسیج همه اندیشمندان و قلم‌به‌دستان فرهیخته کشور به نیت پیوند زدن پیشینه درخشان و دورنمایه‌های عمیق مذهبی با زبان و قالبهای امروزی وارد عمل شد و گامهای بزرگتری برای احیای این گنجینه‌های عظیم غنی و فرهنگی کشور برداشت.

امید است نسل سوم انقلاب و جوانان با مطالعه این آثار که متناسب با فهم و اطلاعات آنان است، با شناخت بیشتر از گذشته پرافتخار خود به سوی آینده‌ای روشن‌تر گام بردارند.

• جدول عناوین منتشرشده از کارنامه دانشوران ایران و اسلام

ردیف	عنوان کامل کتاب	پدیدآورنده
۱	پند پدر (بازنویسی کتاب قابوسنامه عنصرالمعالی کیکاووس)	غلامرضا مستعلی
۲	دبیر و سلطان (بازنویسی کتاب تاریخ بیهقی)	منوچهر دانش پژوه
۳	بهارستان (تلخیص بهارستان)	منوچهر دانش پژوه
۴	سرچشمه‌های جامعه شناسی (بررسی مختصر مقدمه ابن خلدون)	دکتر غلامرضا جمشیدنژاد اول
۵	حکایت‌های دلنشین (بازنویسی کتاب جوامع الحکایات)	منوچهر دانش پژوه
۶	سند باد حکیم (بازنویسی کتاب سندبادنامه)	دکتر سید محمد باقر کمال‌الدینی
۷	پندنامه نیاکان (بازنویسی کتاب کلیله و دمنه)	بهروز ایمانی
۸	از شور شکفتن (بازنویسی کتاب تمهیدات)	رضا اسدپور
۹	هفت عروس حصاری (بازنویسی هفت پیکر)	مرتضی رشیدی و علی اکبر احمدی
۱۰	نخستین گامهای جبر (بازنویسی کتاب الجبر المقابله)	یونس کراستی
۱۱	سرگذشت سلجوقیان (بازنویسی راحه الصدور و آیه السرور)	نادره جلالی
۱۲	دانشنامه شگفتیهای جهان (بازنویسی کتاب عجائب المخلوقات)	حسین علیزاده غریب
۱۳	طب روحانی (ترجمه کتاب الطب الروحانی)	پرویز اذکانی
۱۴	انسان کامل (بازنویسی کتاب انسان کامل)	محمود رضا اسفندیار
۱۵	نامه آزادچهر (بازنویسی کتاب مرزبان‌نامه)	غلامرضا مستعلی
۱۶	روش دلاوری و جنگ‌آوری (بازنویسی کتاب آداب الحرب الشجاعه)	منوچهر دانش پژوه
۱۷	کیمیای سعادت (تلخیص و بازنویسی کیمیای سعادت)	منوچهر دانش پژوه
۱۸	لیلی و مجنون (بازنویسی لیلی و مجنون)	مرتضی رشیدی و علی اکبر احمدی

۱۹	چهار مقاله، چهل حکایت (بازنویسی کتاب مجمع الانوار)	مریم مجیدی
۲۰	گلزار حقیقت (بازنویسی کتاب حدیقه الحقیقه و شریعه الطریقه)	حسین مطعی امین
۲۱	اندرز حاکمانه (بازنویسی کتاب تحفه الملوک)	علی اکبر احمدی دارانی
۲۲	سرگذشت سامانیان (برگرفته از تاریخ بخارا)	فرزاد زیباپور
۲۳	هواشناخت (بازنویسی و تلخیص سه رساله درباره آثار علوی)	مهندس یونس کرامتی
۲۴	جهان دانش (بازنویسی کتاب جهان دانش)	حسین عزیزاده قریب
۲۵	جهان نامه (بازنویسی کتاب جهان نامه)	دکتر جواد صفی نژاد
۲۶	مرغان صحرای عشق (بازنویسی منطق الطیر)	بهروز ثروتیان
۲۷	سرگذشت فتحعلی شاه (بازنویسی کتاب تاریخ ذوالقرنین)	ناصر افشار فر
۲۸	خسرو و شیرین (بازنویسی خسرو شیرین نظامی گنجوی)	بهروز ثروتیان
۲۹	آیین رهروی (بازنویسی فراند السلوک)	علیرضا زکاوتی فراگز نو
۳۰	گنجینه لطایف (بازنویسی لطایف الطوائف)	علی اکبر احمدی و مرتضی رشیدی
۳۱	آینه اسکندر (بازنویسی شرف نامه)	دکتر بهروز ثروتیان
۳۲	سرگذشت صفاریان (برگرفته از تاریخ سیستان)	الهام ملک زاده
۳۳	سرگذشت غزنویان (برگرفته از ترجمه کتاب تاریخ بمینی)	نادره جلالی
۳۴	سرگذشت سلطان محمود غزنوی (برگرفته از تاریخ زین الأخبار)	ابوالحسن مبین
۳۵	شیرین تر از قند (تلخیص و بازنویسی بوستان سعدی)	کاووس حسینی
۳۶	بند پیر نیشابور (بازنویسی بندنامه فریدالدین عطار نیشابوری)	جعفر شجاع کیهانی
۳۷	در قلمرو ریاضیات (بازنویسی و تلخیص کتاب مفتاح الحساب)	مهندس یونس کرامتی
۳۸	درخت طوبی (بازنویسی و تلخیص شرح ۹۱ آیه قرآن کریم از کتاب کشف الأسرار وعده الأبرار رشیدالدین میبدی)	دکتر بهروز ثروتیان و اکبر ایرانی
۳۹	سرگذشت شاه صفی (برگرفته از کتاب خلاصه السیر)	محمد رضا قنادی
۴۰	آوازراز (بازنویسی و تلخیص داستانهای رمزی)	رضا اسد پور
۴۱	سرگذشت آقا محمد خان قاجار (برگرفته از کتاب تاریخ محمدی یا احسن التواریخ)	ناصر افشار فر
۴۲	پاسخ نغز (بازنویسی کتاب النغز)	محمد کاظم رحمت
۴۳	فانوس هدایت (بازنویسی کتاب مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه)	محمود رضا اسفندر

سید فضل‌الله میرقادری	منظومه همتی (بازنویسی و تلخیص شرح دیوان منسوب به امام علی)	۴۴
دکتر میترا مهرآبادی	سرگذشت علویان طبرستان و آل زیار (بازنویسی تاریخ طبرستان)	۴۵
دکتر بهروز ثروتیان	اقبال اسکندری (بازنویسی و تلخیص اقبال نامه حکیم نظامی گنجوی)	۴۶
مجید اشرفی	سرگذشت خوارزمشاهیان (به روایت سیرت جلال‌الدین منکبرنی)	۴۷
دکتر مریم مجیدی	فیروزشاه و چشمه حیات (بازنویسی و تلخیص داراب‌نامه)	۴۸
سلمان سالک	موسیقی شناخت (بازنویسی و تلخیص کتاب موسیقی کبیر)	۴۹
سید حجت‌الحق حسینی ایرانی	دو رساله خیامی	۵۰

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی